

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS-NKPS.431.7.5.2024.EL

**Pani
Zofia Kaczmarek
p.o. Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy
Plac M. J. Piłsudskiego 1
55-100 Trzebnica**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

(W dniu 2.12.2024 r. doręczono kontrolowanemu projekt wystąpienia pokontrolnego, do którego nie wniesiono zastrzeżeń.)

Wrocław, dnia 27 grudnia 2024 r.

I. Informacje organizacyjne

Jednostka kontrolowana	Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zofia Kaczmarek zatrudniona na stanowisku Dyrektora OPS od dnia 20.06.2023 r. do 17.12.2023 r. na podstawie umowy o pracę na czas określony w celu zastępstwa pracownika na czas jego usprawiedliwionej nieobecności oraz od dnia 19.12.2023 r. do nadal na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku p.o. Dyrektora OPS
Zakres kontroli	(akta kontroli str. 71-72) Realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych od dnia 1.11.2023 r. do dnia 23.10.2024 r. Realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów od dnia 1.10.2023 r. do dnia 23.10.2024 r. Realizacja zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" od dnia 1.01.2017 r. do dnia 23.10.2024 r.
Podstawa prawna kontroli	1. art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie.¹ 2. art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej², 3. art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych³ 4. art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,⁴ 5. art. 10 ust. 13 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”⁵ Plan kontroli na II półrocze 2024 r. zatwierdzony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 25 czerwca 2024 r. (NK-KSE.430.4.2024.RG).
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	Od dnia 23 października 2024 r. do dnia 18 listopada 2024 r

¹ (t. j. Dz. U 2023 r., poz. 190)

² (t. j. Dz. U z 2020 r., poz. 2024)

³ (t. j. Dz. U z 2024 r. poz. 323 ze zm.) – zwana dalej „ustawą o świadczeniach rodzinnych”

⁴ (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1993) – zwana dalej „ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów”

⁵ (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1923 – zwana dalej „ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Kontrolerzy

1. **Ewa Lasota** – starszy specjalista w Wydziale Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, przewodniczący zespołu, działający zgodnie z upoważnieniem Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-NKPS.0030.107.2024.EL z dnia 15 października 2024 r.,
2. **Agnieszka Toporowska-Karp** – starszy specjalista w Wydziale Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, kontroler, działający zgodnie z upoważnieniem Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-NKPS.0030.106.2024.EL z dnia 15 października 2024 r.

(akta kontroli str. 11-14)

II. Ocena kontrolowanej jednostki

W wyniku kontroli poszczególnych zagadnień, w oparciu o oceny cząstkowe badanych obszarów realizację przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych, zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" w zakresie okresów objętych kontrolą oceniono **pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości**.

III. Ustalenia kontroli

Kontrola w Ośrodku Pomocy Społecznej w Trzebnicy została przeprowadzona w dniach 23, 24 i 25 października 2024 r.

Kontrolę wpisano pod poz. Nr 12 Książki kontroli jednostki kontrolowanej

Techniki zastosowane podczas postępowania kontrolnego:

Postępowanie kontrolne zostało przeprowadzone na podstawie list wypłat z okresów objętych kontrolą, dokumentacji zawartej w teczkach osób pobierających świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz świadczenia wynikające z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem", które złożyły wnioski o przyznanie świadczeń w okresach objętych kontrolą oraz innych dokumentów przedłożonych przez p .o. Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy Panią Zofię Kaczmarek.

Podczas kontroli dokumenty udostępniali i udzielali wyjaśnień:

1. Pani Zofia Kaczmarek – p.o. Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy.

Informacje ogólne:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy został utworzony na mocy Uchwały Nr IV/21/90 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 30 sierpnia 1990 r. oraz Uchwały Nr

VI/42/94 Rady Miasta i Gminy Trzebnica z dnia 1 grudnia 1994 r. w sprawie wprowadzenia zmian do ww. Uchwały.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek działał w oparciu o:

- Statut przyjęty Uchwałą Nr XXVII/292/17 Rady Miejskiej w Trzebnicy z dnia 29 marca 2017 r. w sprawie uchwalenia Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy ze zmianami,
- Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem nr 3a/2021 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy z dnia 23 marca 2021 r. oraz Zarządzeniem nr 14/2021 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy z dnia 7 września 2021 r..

(akta kontroli str. 67)

W okresie objętym kontrolą realizacją zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” zajmowali się:

1. Pani Zofia Kaczmarek — p.o. Dyrektor OPS w Trzebnicy od 19.12.2023 r., w okresie od 20.06.2023 r. do 17.12.2023 r. – Dyrektor OPS w Trzebnicy,

[Redacted text block]

(akta kontroli str. 69-70)

p.o. Dyrektor Ośrodka wyjaśnił:

„Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy informuje osoby ubiegające się o świadczenia o terminach składania wniosków w pouczeniach decyzji przyznających świadczenia, na stronie internetowej bip.ops.trzebnica.pl, na tablicy ogłoszeń ośrodka oraz w trakcie kontaktu z klientem”.

(akta kontroli str. 77-78)

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy realizuje wypłaty świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000,00 zł, o którym mowa w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” na wskazany rachunek bankowy lub przekazem pocztowym.

(akta kontroli, str. 73-74)

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy pracuje w godzinach:

Poniedziałek 7:30 – 15.30

Wtorek 7:30 - 15:30

Środa 7:30 - 16:00

Czwartek 7:30 - 15:30

Piątek 7:30 – 15.00

(akta kontroli str.75-76)

Z informacji przekazanej przez p.o Dyrektora OPS w Trzebnicy wynika, iż w okresie objętym kontrolą do Ośrodka nie wpływały skargi osób korzystających ze wsparcia na jakość obsługi realizowanych zadań z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz świadczeń „Za życiem”.

(akta kontroli str.99-100)

A) Sprawy organizacyjne:

Burmistrz Trzebnicy upoważnił:

- Panią Zofię Kaczmarek – p.o. Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy:
 - a) do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej, prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych w tym do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (...), do podejmowania wszelkich działań wobec dłużników alimentacyjnych i wydawania w tych sprawach decyzji oraz prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego – Zarządzenie nr 0050.117.2023 z dnia 20.06.2023 r.;
 - b) do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej, prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych w tym do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (...), do podejmowania wszelkich działań wobec dłużników alimentacyjnych i wydawania w tych sprawach decyzji, prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz przekazywania do biur informacji gospodarczej informacji gospodarczych o obowiązywaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego – Zarządzenie nr 0050.252.2023 z dnia 19.12.2023 r.;
- Panią Ewę Brzegowską – Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy:
 - a) do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych, w tym do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka według ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (...), do podejmowania wszelkich działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w tych sprawach oraz do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego – Zarządzenie nr 0050.28.2022 z dnia 1.02.2022 r.;
- Pana Waldemara Wysockiego – Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy:

- a) do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, o którym mowa w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – Upoważnienie nr OR.0052.26.21 z dnia 17.05.2021 r.;
- b) do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych, w tym do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka według ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (...). – Upoważnienie nr 0050.229.2021 z dnia 1.12.2021 r.;
- Panią Małgorzatę Chomkiewicz – Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy:
 - a) do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych, w tym do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka według ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (...). – Zarządzenie nr 0050.23.2020 z dnia 10.02.2020 r.;
 - b) do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych, w tym do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka według ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (...). – Zarządzenie nr 0050.144.2020 z dnia 31.07.2020 r.;
 - c) do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka według ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (...). – Zarządzenie nr OR.0052.2.2017 z dnia 9.01.2017 r.;
- Panią Iwonę Grobelną – Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy:
 - a) do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka według ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – Upoważnienie nr OR.0052.4.2017 z dnia 9.01.2017 r.;

- a) do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka według ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – Upoważnienie nr OR.077.22.2020 z dnia 12.02.2020 r.;
- b) do (...) prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawach świadczeń rodzinnych – Upoważnienie nr OR.077.23.2020 z dnia 12.02.2020 r.;
- c) do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz prowadzenia postępowań i wydawania w tych sprawach decyzji, do prowadzenia postępowania w sprawach świadczenia z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych – Upoważnienie nr OR.077.24.2020 z dnia 12.02.2020 r.;

- a) do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji – Upoważnienie nr OR.0113/30/2010 z dnia 23.12.2010 r.;
- b) do prowadzenia postępowania i wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka według ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – Upoważnienie nr OR.0052.3.2017 z dnia 9.01.2017 r.;
- c) do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz prowadzenia postępowań i wydawania w tych sprawach decyzji, do prowadzenia postępowania

w sprawach świadczenia z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych – Upoważnienie nr OR.077.52.2020 z dnia 17.08.2020 r.;

- a) do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz prowadzenia postępowań i wydawania w tych sprawach decyzji, do prowadzenia postępowania w sprawach świadczenia z funduszu alimentacyjnego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych – Upoważnienie nr OR.077.49.2020 z dnia 17.08.2020 r.

(akta kontroli str. 37-42)

W okresie objętym kontrolą [REDAKTOWANO] posiadały upoważnień do prowadzenia postępowań w sprawach o świadczenia z funduszu alimentacyjnego wymaganego na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁶ oraz upoważnień do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych wymaganego na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych⁷.

p.o. Dyrektor Ośrodka wyjaśnił:

„[REDAKTOWANO] zajmujące się realizacją ustaw świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz <Za życiem>, w okresie objętym kontrolą nie posiadały upoważnienia do prowadzenia postępowań w w/w zakresie z powodu mylnej interpretacji przepisów. Upoważnienia dla Pani Ewy Foryś i Pani Justyny Hućko zostały wydane w dniu 23.10.2024 r.”

(akta kontroli str.101-102)

Upoważnienia [REDAKTOWANO] do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowań bez wydawania decyzji oraz do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych – Upoważnienie nr OR.077.63.2024 z dnia 23.10.2024 r., do prowadzenia postępowania bez wydawania decyzji w sprawach świadczeń rodzinnych – Upoważnienie nr OR.077.65.2024 z dnia 23.10.2024 r. do prowadzenia postępowań bez wydawania decyzji

⁶ „Organ właściwy wierzyciela może upoważnić, w formie pisemnej, swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych - dyrektora centrum usług społecznych, lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych - dyrektora centrum usług społecznych, lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy do prowadzenia postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1, a także do wydawania w tych sprawach decyzji”

⁷ „Organ właściwy może upoważnić, w formie pisemnej, swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych - dyrektora centrum usług społecznych, lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych - dyrektora centrum usług społecznych, lub kierownika innej jednostki organizacyjnej gminy do prowadzenia postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 2, a także do wydawania w tych sprawach decyzji”.

w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka według ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – Upoważnienie nr OR.077.67.2024 z dnia 23.10.2024 r. oraz upoważnienia [REDAKCYJNA] do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenia postępowań bez wydawania decyzji oraz do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych – Upoważnienie nr OR.077.62.2024 z dnia 23.10.2024 r., do prowadzenia postępowania bez wydawania decyzji w sprawach świadczeń rodzinnych – Upoważnienie nr OR.077.64.2024 z dnia 23.10.2024 r. do prowadzenia postępowań bez wydawania decyzji w sprawie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka według ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – Upoważnienie nr OR.077.66.2024 z dnia 23.10.2024 r.. zostało dostarczone kontrolerom w dniu 24.10.2024 r.

(akta kontroli str. 43-54)

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. brak upoważnienia dla pracowników realizujących zadania z ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W związku z tym, iż stosowne upoważnienia zostały wydane w trakcie kontroli odstępuje się od wydania zalecenia w tym zakresie.

Działalność OPS w Trzebnicy w obszarze spraw organizacyjnych oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

B) Realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych w przedmiocie ustalania/zmiany/uchylenia prawa do świadczeń rodzinnych. Terminowość przyznawania świadczeń.

Wypłata świadczeń rodzinnych realizowana jest na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych. Ustawa daje prawo do korzystania z zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami, świadczeń opiekuńczych (zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz świadczenia pielęgnacyjnego), jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, świadczeń wypłacanych przez gminy na podstawie art. 22 b ustawy oraz świadczenia rodzicielskiego.

Na okres zasiłkowy 2023/2024 rozpoczynający się od 1.11.2023 r. do dnia kontroli do Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy wpłynęło 499 wniosków o przyznanie świadczeń rodzinnych. Do instytucji właściwej do realizacji zadań w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego przekazano 4 wnioski. Do innych organów według właściwości przekazano 13 wniosków. Zamknięto bez nadania biegu lub bez rozpatrzenia z powodu niewywiązania się z obowiązku uzupełniania danych w ustawowo wyznaczonym terminie 4 wnioski.

W okresie zasiłkowym 2023/2024 do dnia kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Trzebnicy wypłacono 5 466 zasiłków rodzinnych, z czego na dziecko w wieku:

- do ukończenia 5 roku życia – 1 141,
- powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia – 4 085,
- powyżej 18 roku życia do ukończenia 21 roku życia – 228,

- powyżej 21 roku życia do ukończenia 24 roku życia – 24

Ośrodek wypłacił 3 671 dodatków do zasiłku rodzinnego, z tego z tytułu:

- urodzenia dziecka – 30,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 56,
- samotnego wychowywania dziecka w wysokości określonej w art. 11a ust. 1 pkt 1 ustawy – 175,
- samotnego wychowywania dziecka w wysokości określonej w art. 11a ust. 1 pkt 2 ustawy – 68,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia – 79,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia – 667,
- rozpoczęcia roku szkolnego – 611,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły – 40,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w związku z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły – 571,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 1374.

Ośrodek zrealizował również wypłatę 7 289 zasiłków pielęgnacyjnych, 1 798 świadczeń pielęgnacyjnych, 34 specjalnych zasiłków opiekuńczych, 40 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka oraz 292 świadczeń rodzicielskich.

OPS w Trzebnicy w okresie od 1.11.2023 r. do dnia 23.10.2024 r. zrealizował wypłatę świadczeń rodzinnych na łączną kwotę 8 183 853,78 zł.

W okresie zasiłkowym 2023/2024 do dnia kontroli Ośrodek wydał 718 decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych, w tym 20 decyzji odmownych. Od treści decyzji 7 wnioskodawców wniosło odwołanie do organu II instancji. Samorządowe Kolegium Odwoławcze w 3 przypadkach utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję, w 3 przypadkach uchyliło decyzję organu właściwego i przekazało sprawę do ponownego rozpatrzenia, a w 2 przypadkach uchyliło decyzję organu właściwego i rozstrzygnęło sprawę. (w sprawie jednego odwołania zapadły 2 decyzje SKO).

Na okres zasiłkowy 2024/2025 rozpoczynający się od 1.11.2024 r. do dnia kontroli do Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy wpłynęło 109 wniosków o przyznanie świadczeń rodzinnych. Do instytucji właściwej do realizacji zadań w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego nie przekazano żadnych wniosków. Do innych organów według właściwości nie przekazano żadnych wniosków. Zamknięto bez nadania biegu lub bez rozpatrzenia z powodu niewywiązania się z obowiązku uzupełniania danych w ustawowo wyznaczonym terminie 3 wnioski.

W okresie zasiłkowym 2024/2025 do dnia kontroli Ośrodek wydał 67 decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych, w tym 5 decyzji odmownych. Od treści decyzji żaden z wnioskodawców nie wniósł odwołania do organu II instancji.

Kontroli poddano dokumentację do decyzji dotyczących świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń rodzicielskich, jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka oraz zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami o następujących numerach:

1.K.Sz. - OPS-DPR.8250.000250.2023 z dnia 15.04.2024 r.
 OPS-DPR.8253.000022.2023 z dnia 15.04.2024 r.
2.A.K. - OPS-DPR.8252.000021.2023 z dnia 18.06.2024 r.
 OPS-DPR.8251.000099.2023 z dnia 18.06.2024 r.
3.A.C. - OPS-DPR.8253.000027.2023 z dnia 14.06.2024 r.
4.I.K. - OPS-DPR.8250.000077.2023 z dnia 11.10.2023 r.
5.B.B. - OPS-DPR.8252.SZO.000001.2023 z dnia 21.10.2023 r.
6.E.P. - OPS-DPR.N.8252.000034.2023 z dnia 5.06.2024 r.
7.E.P-Sz. - OPS-DPR.8251.000122.2023 z dnia 20.08.2024 r.
8.A.K. - OPS-DPR.N.8252.000040.2023 z dnia 19.06.2024 r.
9.E.K. - OPS-DPR.8250.000157.2023 z dnia 16.11.2023 r.
10.M.Ż. - OPS-DPR.8250.000093.2023 z dnia 13.10.2023 r.
11. E.Z-N. - OPS-DPR.8250.000274.2023 z dnia 4.09.2024 r.
12.M.C. - OPS-DPR.8250.000191.2023 z dnia 8.12.2023 r.
13. M.J. - OPS-DPR.8250.000004.2023 z dnia 30.08.2023 r.
14.I.Ż. - OPS-DPR.8251.000011.2023 z dnia 26.06.2024 r.
15.M.P. - OPS-DPR.8251.000087.2023 z dnia 24.05.2024 r.
16.B. N.M. - OPS-DPR.8250.ŚR.000010.23 z dnia 22.05.2024 r.,
 - OPS-DPR.8250.ŚR.000016.2023 z dnia 9.08.2023 r.
17.A.G. - OPS-DPR.8251.000009.023 z dnia 16.11.2023 r.
18. M.G. - OPS-DPR.8250.000173.2023 z dnia 29.11.2023 r.
19. E.S. - OPS-DPR.8250.000234.2023 z dnia 14.02.2024 r.
20. K.T. - OPS-DPR.8253.000026.2023 z dnia 13.05.2024 r.
21. M.M. - OPS-DPR.8250.000127.2023 z dnia 3.11.2023 r.
22. M.G. - OPS-DPR.8250.000071.2023 z dnia 9.10.2023 r.
23. J.B. - OPS-DPR.8250.000119.2023 z dnia 31.10.2023 r.
24. M.K. - OPS-DPR.8250.000064.2023 z dnia 6.10.2023 r.
25. J.N. - OPS-DPR.8250.000015.2024 z dnia 23.09.2024 r.
26. K.B. - OPS-DPR.8250.0000112024 z dnia 20.09.2024 r.
27. J.K. - OPS-DPR.8250.000070.2024 z dnia 18.10.2024 r.
28. K.K. - OPS-DPR.8250.000170.2023 z dnia 23.11.2023 r.
29. M.N. - OPS-DPR.8250.000031.2024 z dnia 27.09.2024 r

W trakcie kontroli ocenie poddano dokumentację dotyczącą przyznania:

- 52 zasiłków rodzinnych oraz 72 dodatków do zasiłku rodzinnego, w tym z tytułu:
 - urodzenia dziecka – 2,
 - opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 2,
 - samotnego wychowywania dziecka – 1,
 - wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 19,
 - kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 3,
 - rozpoczęcia roku szkolnego – 35,
 - podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w związku z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły – 8,
 - podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości w której znajduje się szkoła - 2
- 4 zasiłków pielęgnacyjnych,
- 3 świadczeń pielęgnacyjnych,
- 4 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka,
- specjalnego zasiłku dla opiekunów

- 2 świadczeń rodzicielskich.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Trzebnicy w skontrolowanych decyzjach wysokość kwot przyznanych świadczeń była zgodna z kwotami zasiłków wraz z dodatkami określonymi w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2021 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (obowiązującym w dniu wydania decyzji).⁸ Decyzje administracyjne wydawane były terminowo. Decyzje doręczane były zgodnie z art. 39⁹ i art. 46¹⁰ ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego¹¹ (za wyjątkiem sprawy nr 19 E.S.).

Podstawowym dokumentem wymaganym do podjęcia decyzji o przyznaniu, bądź odmowie przyznania świadczeń był wniosek o ustalenie prawa do pomocy wraz z kompletem dokumentów. Na składanych wnioskach widniała data wpływu do Ośrodka.

Do wniosków dołączone były dokumenty potwierdzające dane osób ubiegających się o świadczenia rodzinne oraz dane członków ich rodzin. Ponadto dokumentacja zawierała akty zgonu, orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, zaświadczenia szkoły/oświadczenia strony o uczęszczaniu dziecka do szkoły – w przypadku gdy dziecko ukończyło 18 rok życia, prawomocne wyroki sądu rodzinnego orzekające rozwód.

OPS w Trzebnicy samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował informacje o rodzinie, korzystając z Centralnego Systemu Informatycznego Zabezpieczenia Społecznego. W ramach udostępnionych usług korzystano z:

- Systemu Rejestrów Państwowych (PESEL), który pozwala weryfikować występowanie osoby w rejestrze PESEL i sprawdzenie poprawności posiadanych danych,
- Platformy Usług Elektronicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (PUZ ZUS), która udostępnia dane o okresach ubezpieczeniowych i należnych składkach na ubezpieczenie zdrowotne za dany okres,
- CEIDG, który pozwala zweryfikować dane o prowadzeniu lub zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej,

⁸ (Dz. U. z 2021 r., poz. 1481)

⁹ „Organ administracji publicznej doręcza pisma na adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, zwany dalej "adresem do doręczeń elektronicznych", chyba że doręczenie następuje na konto w systemie teleinformatycznym organu albo w siedzibie organu. W przypadku braku możliwości doręczenia w sposób, o którym mowa w § 1, organ administracji publicznej doręcza pisma za pokwitowaniem: 1) przez operatora wyznaczonego z wykorzystaniem publicznej usługi hybrydowej, o której mowa w art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych, albo 2) przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. W przypadku braku możliwości doręczenia w sposób, o którym mowa w § 1 i § 2 pkt 1, organ administracji publicznej doręcza pisma: 1) przesyłką rejestrowaną, o której mowa w art. 3 pkt 23 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe (Dz.U. z 2023 r. poz. 1640), albo 2) przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. W przypadku doręczenia decyzji, której organ administracji publicznej nadał rygor natychmiastowej wykonalności, albo decyzji, która podlega natychmiastowemu wykonaniu z mocy ustawy, w sprawach osobowych funkcjonariuszy oraz żołnierzy zawodowych albo jeżeli wymaga tego ważny interes publiczny, w szczególności bezpieczeństwo państwa, obronność lub porządek publiczny, organ administracji publicznej może doręczyć decyzję w sposób określony w § 3. Przepisów § 1 i § 2 pkt 1 nie stosuje się”.

¹⁰ „Odbierający pismo potwierdza doręczenie mu pisma swoim podpisem ze wskazaniem daty doręczenia. Jeżeli odbierający pismo uchyli się od potwierdzenia doręczenia lub nie może tego uczynić, doręczający sam stwierdza datę doręczenia oraz wskazuje osobę, która odebrała pismo, i przyczynę braku jej podpisu”.

¹¹ (Dz. U. 2024, poz. 572) – zwana dalej k.p.a.

- CBB (Centralna Baza Beneficjentów), która pozwala sprawdzić czy dana osoba składająca wniosek nie figuruje w innej jednostce realizującej świadczenia rodzinne,
- Ministerstwa Finansów (e-Podatki), który umożliwia weryfikację informacji o dochodach podatnika,
- przesyłanego drogą elektroniczną za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny systemu informacji oświatowej.

Postępowanie w zakresie przyznawania świadczeń prowadzone było terminowo. Termin wypłaty świadczeń był zgodny z art. 26 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

W sytuacji, gdy na dzieci zasądzone były świadczenia alimentacyjne i osoba uprawniona nie otrzymała alimentów albo otrzymała je w wysokości niższej od ustalonej w wyroku sądu lub ugodzie sądowej do wniosku załączone były zaświadczenia organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także o wysokości wyegzekwowanych alimentów.

W celu określenia dochodu strona składała oświadczenie o wysokości uzyskanego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy innego dochodu niepodlegającego opodatkowaniu.

Osoba ubiegająca się o przyznanie dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania do wniosku dołączała odpowiednie zaświadczenie/oświadczenie o uczęszczaniu do szkoły poza miejscem zamieszkania.

Przy wnioskach o ustalenie prawa do dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka znajdowały się akty zgonu drugiego z rodziców dziecka lub pełne akty urodzenia.

W aktach dotyczących ustalania prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka znajdowały się dodatkowo stosowne zaświadczenia lekarza/położnej potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną.

Oświadczenia stron składane były pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie został zobowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy w okresie objętym kontrolą, tj. od 1.11.2023 r. do dnia kontroli, tj. 23.10.2024 r. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 23 wnioskami o podanie informacji w sprawie ustalenia niezbędnego okresu ubezpieczenia, o którym mowa w art. 6 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych za osoby, które pobierają specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne¹².

(akta kontroli, str.83-84)

Ponadto stwierdzono co następuje:

1. W sprawie nr 15 K.K. i nr 16 M.N Organ przed wydaniem decyzji administracyjnej odmawiającej prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami nie zapewnił Stronie czynnego

¹² (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 497 ze zm.)

udziału w postępowaniu zgodnie z treścią art.10 k.p.a.¹³ w zw. z art.79 a k.p.a.¹⁴ Organ nie zawiadomił strony o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz nie wskazywał przesłanek negatywnych oraz nie pouczył Strony o możliwości przedłożenia dodatkowych dowodów celem wykazania spełnienia przesłanek zależnych od Strony. Organ jedynie zawiadomił Stronę o zakończeniu postępowania administracyjnego. Odmowa ustalenia prawa do świadczenia nie spełnia w pełni żądań strony.

Tak prowadzone postępowanie narusza art. 10 § 1 k.p.a. oraz art. 79 a § 1 k.p.a.

Z przepisów k.p.a. wynika wprost obowiązek wskazania niespełnionych przesłanek do wydania decyzji zgodnej z żądaniem Strony, czyli ustaleniem prawa do wnioskowanych przez nią świadczeń w pełnej wysokości.

p.o. Dyrektora Ośrodka wyjaśniła:

„W sprawie Pani M.N. oraz Pani K.K. organ przed wydaniem decyzji odmownych nie sporządził dla Strony zawiadomienia z art. 79 a k.p.a. w zw. z art. 10 k.p.a. z powodu przeoczenia pracownika”

(akta kontroli str.109-110)

2. W sprawie nr 19 (E.S.) Organ nieprawidłowo doręczył Stronie decyzję nr OPS-DPR.8250.000234.2023 z dnia 14.02.2024 r. Na decyzji widnieje podpis Strony, brak jest potwierdzenia natomiast przez Stronę daty odbioru decyzji. Naruszony tym samym został art. 46 § 1 k.p.a.¹⁵

Właściwe doręczenie decyzji ma kluczowe znaczenie dla jej wykonania. Czynności materialno-techniczne doręczenia są sformalizowane ze względu na konieczność ścisłego określenia faktów powodujących skutek prawny. Ścisłe przestrzeganie tych wymagań formalnych należy do obowiązków organu administracyjnego, albowiem od skuteczności doręczenia zależą w wielu przypadkach uprawnienia procesowe i materialno-prawne stron.

Przepisy art. 39 i następne k.p.a., regulujące kwestie doręczeń w postępowaniu administracyjnym, nie mają w żadnym stopniu charakteru uznaniowego, są to przepisy bezwzględnie obowiązujące. Obowiązek dysponowania przez organ dokumentem potwierdzającym odbiór aktu jest jasno i jednoznacznie sformułowany. Doręczenie decyzji winno nastąpić niezwłocznie po jej wydaniu. Podstawowym sposobem doręczania decyzji jest tzw. doręczenie właściwe (zwykłe), czyli doręczenie bezpośrednio do rąk adresata decyzji (jego pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego). Adresat potwierdza (art. 42 k.p.a.) odbiór przesyłki poprzez złożenie własnoręcznie podpisu i podanie daty (tzw. daty pewnej) jej odbioru na zwrotce. Taki sposób daje pewność, że decyzja została doręczona do rąk adresata i tym samym nie są potrzebne żadne dodatkowe dowody doręczenia.

¹³ „organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Ponadto w postępowaniu wszczętym na żądanie strony, informując o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, organ administracji publicznej jest obowiązany do wskazania przesłanek zależnych od strony, które nie zostały na dzień wystania informacji spełnione lub wykazane, co może skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem strony”.

¹⁴ „w postępowaniu wszczętym na żądanie strony, informując o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, organ administracji publicznej jest obowiązany do wskazania przesłanek zależnych od strony, które nie zostały na dzień wystania informacji spełnione lub wykazane, co może skutkować wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem strony”.

¹⁵ „Odbierający pismo potwierdza doręczenie mu pisma swoim podpisem ze wskazaniem daty doręczenia”.

„W zasadzie własnoręczny podpis odbierającego pismo potwierdza nie tylko jego odbiór, ale i datę doręczenia. Wskazanie przez odbierającego daty doręczenia jest najlepszą rękojmią, że data ta jest zgodna z rzeczywistością” (wyrok WSA Wrocław z dnia 30.01.2018 r. IVSA/Wr737/17).

p.o. Dyrektora Ośrodka wyjaśnił:

„W sprawie Pani E.S. pracownik nie zauważył, że odbierając osobiście decyzję w sprawie ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego z dnia 14.02.2024 r. Strona nie wpisała daty odbioru ww. decyzji”.

(akta kontroli str.105-106)

3. W skontrolowanych sprawach nr 27 (J.K.) oraz nr 23 (J.B.), w której członkiem rodziny wnioskodawcy była osoba legitymująca się orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, organ nie weryfikował danych tych osób w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności /EKSMOoN/. Postępowanie kontrolne wykazało, w odniesieniu do decyzji ustalających prawo do świadczeń rodzinnych uzależnionych od niepełnosprawności, że w aktach tych spraw znajdowały się dodatkowe dokumenty, tj. orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wydane przez powiatowe zespoły ds. orzekania niepełnosprawności, natomiast nie było w nich informacji potwierdzających weryfikację członka rodziny z niepełnosprawnością w systemie, o którym wyżej mowa.

Tak prowadzone postępowanie jest niezgodne z art. 23b ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych.¹⁶ Weryfikacja osób za pomocą internetowego portalu informacyjno-usługowego /empatia/ w elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności /EKSMOoN/ ma charakter obligatoryjny. Jednocześnie należy wskazać, iż weryfikacja osoby w EKSMOoN nie musi być potwierdzona wydrukiem.

P.o. Dyrektora Ośrodka wyjaśniła:

„W sprawie Pani J.K. i J.B. pracownik przed wydaniem decyzji przeoczył konieczność zweryfikowania wniosku w systemie Eksmoon”.

(akta kontroli str.107-108)

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. niezapewnienie Stronie czynnego udziału w postępowaniu przed wydaniem decyzji odmawiającej prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami.
2. niewłaściwe doręczenie Stronie decyzji dot. zasiłku rodzinnego.

¹⁶ „organ właściwy oraz wojewoda ustalający prawo do świadczeń rodzinnych są obowiązani do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, lub drogą pisemną, od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, oraz drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, odpowiednio: informacji o legitymowaniu się odpowiednim orzeczeniem wydanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 573 i 1981 oraz z 2022 r. poz. 558, 1700 i 1812), obejmującej następujące dane: a) datę i rodzaj wydanego orzeczenia, b) wskazania, o których mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, c) datę powstania niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, d) datę złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności, e) okres, na jaki zostało wydane orzeczenie.

3. brak weryfikacji orzeczenia o niepełnosprawności członka rodziny wnioskodawcy w systemie Eksmoon.

Działalność OPS w Trzebnicy w obszarze realizacji zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych w przedmiocie ustalania/zmiany/uchylenia prawa do świadczeń rodzinnych. Terminowość przyznawania świadczeń oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości

C) Realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych, w przedmiocie ustalania/zmiany/uchylenia prawa do świadczeń rodzinnych. Terminowość przyznawania świadczeń dla obywateli Ukrainy przybywających do Polski w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego Państwa.

Wypłata świadczeń rodzinnych dla obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa realizowana jest na podstawie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹⁷ oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych. Ustawa daje prawo do korzystania z zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego, świadczeń opiekuńczych (zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz świadczenia pielęgnacyjnego), jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, świadczeń wypłacanych przez gminy na podstawie art. 22b ustawy oraz świadczenia rodzicielskiego.

W okresie zasiłkowym 2023/2024 do dnia kontroli Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy realizuje świadczenia rodzinne dla 12 rodzin na podstawie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Na okres zasiłkowy 2023/2024 do dnia kontroli Ośrodek wydał 41 decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń rodzinnych. Od treści wydanych decyzji nie złożono odwołania do organu II instancji.

Na okres zasiłkowy 2024/2025 do dnia kontroli Ośrodek nie wydał żadnej decyzji administracyjnej w związku z brakiem wniosków na okres zasiłkowy rozpoczynający się od 1.11.2024 r.

Kontroli poddano dokumentację do decyzji dotyczących zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami i jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka o następujących numerach:

- 1. L.B.** - OPS-DPR.8250.ŚR.000009.2023 z dnia 9.05.2024 r.,
- OPS-DPR.8250.ZM.ŚR.000012.2023 z dnia 2.07.2024 r.
2.A.P. - OPS-DPR.8250.000190.2023 z dnia 7.12.2023 r.,
- OPS-DPR.8250.000239.2023 z dnia 6.03.2024 r.

Podstawowym dokumentem wymagany do podjęcia decyzji o przyznaniu, bądź odmowie przyznania świadczenia był wniosek o ustalenie prawa do pomocy wraz z kompletem dokumentów. Na złożonym wniosku widniała data wpływu do Ośrodka. Do wniosku dołączone były dokumenty potwierdzające dane osoby ubiegającej się

¹⁷ (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz.167 ze zm.)

o świadczenie rodzinne oraz dane członków jej rodziny. Ponadto dokumentacja zawierała zaświadczenie o nadaniu nr Pesel dla obywatela Ukrainy i datę przekroczenia granicy.

OPS w Trzebnicy samodzielnie uzyskiwał/weryfikował informacje o rodzinie, korzystając z Centralnego Systemu Informatycznego Zabezpieczenia Społecznego. W ramach udostępnionych usług korzystano z:

- Systemu Rejestrów Państwowych (PESEL), który pozwala weryfikować występowanie osoby w rejestrze PESEL i sprawdzenie poprawności posiadanych danych,
- Platformy Usług Elektronicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (PUZ ZUS), która udostępnia dane o okresach ubezpieczeniowych i należnych składkach na ubezpieczenie zdrowotne za dany okres,
- CBB (Centralna Baza Beneficjentów), która pozwala sprawdzić czy dana osoba składająca wniosek nie figuruje w innej jednostce realizującej świadczenia rodzinne,

Postępowanie w zakresie przyznawania świadczeń prowadzone były terminowo. Termin ich wypłaty był zgodny z art. 26 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Ponadto stwierdzono co następuje:

1. W skontrolowanej sprawie nr 2 (A.P.), w której członkiem rodziny wnioskodawcy była osoba legitymująca się orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, organ nie weryfikował danych tych osób w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności /EKSMOoN/. Postępowanie kontrolne wykazało, w odniesieniu do decyzji ustalających prawo do świadczeń rodzinnych uzależnionych od niepełnosprawności, że w aktach tych spraw znajdowały się dodatkowe dokumenty, tj. orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wydane przez powiatowe zespoły ds. orzekania niepełnosprawności, natomiast nie było w nich informacji potwierdzających weryfikację członka rodziny z niepełnosprawnością w systemie, o którym wyżej mowa.

Tak prowadzone postępowanie jest niezgodne z art. 23b ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych.¹⁸ Weryfikacja osób za pomocą internetowego portalu informacyjno-usługowego /empatia/ w elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności /EKSMOoN/ ma charakter obligatoryjny. Jednocześnie należy wskazać, iż weryfikacja osoby w EKSMOoN nie musi być potwierdzona wydrukiem.

P.o. Dyrektora Ośrodka wyjaśniła:

„W sprawie Pani A.P. pracownik przed wydaniem decyzji przeoczył konieczność zweryfikowania wniosku w systemie Eksmoon”.

(akta kontroli str.103-104)

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. brak weryfikacji orzeczenia o niepełnosprawności członka rodziny wnioskodawcy ze statusem UKR w systemie Eksmoon.

Działalność OPS w Trzebnicy w obszarze realizacji zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych, w przedmiocie ustalania/zmiany/uchylenia prawa do świadczeń rodzinnych oraz terminowości przyznawania świadczeń dla obywateli Ukrainy przybywających do Polski w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego Państwa, oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

¹⁸ Patrz przypis 16

D) Postępowanie dotyczące ustalenia niezbędnych danych/dokumentów, które należy przekazać wojewodzie wraz z wnioskiem o świadczenia rodzinne, celem ustalenia czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Z dniem 1 stycznia 2018 r. Wojewoda Dolnośląski przejął zadanie realizowane dotychczas przez Marszałka Województwa Dolnośląskiego dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w obszarze świadczeń rodzinnych. Wraz z przejęciem kompetencji Marszałka w ww. zakresie, Wojewoda Dolnośląski, pełni funkcję instytucji właściwej w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Przekazywanie wniosków z dokumentami wojewodzie, celem ustalenia czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego realizowane jest na podstawie art. 23a o świadczeniach rodzinnych.

Organ właściwy podejmując działania w trybie powyższego artykułu, powinien ustalić i przekazać wojewodzie prawidłowo wypełniony wniosek wraz z niezbędnymi informacjami dotyczącymi rodziny wnioskodawcy, zebranymi na podstawie złożonych przez stronę dokumentów i oświadczeń.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy, w okresie zasiłkowym 2023/2024 do dnia kontroli przekazał Wojewodzie Dolnośląskiemu 4 wnioski wraz z dokumentacją, celem ustalenia czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Kontroli poddano dokumentację 2 przekazanych spraw:

1. M.P.

2. A.Ł.

W skontrolowanych sprawach Strony informowały w drodze oświadczenia o podjęciu pracy przez członka rodziny za granicą. W aktach sprawy były dokumenty potwierdzające kraj przebywania/aktywności członka rodziny podlegający koordynacji oraz dane umożliwiające lokalizację członka rodziny za granicą, takie jak adres i charakter pobytu. Podano również daty pobytu członka rodziny poza granicami Polski. Nie wskazywano innego kraju niż podlegający koordynacji.

W skontrolowanych sprawach nie stwierdzono sytuacji, w której wymagane było potwierdzenie formularzem A1 delegowania pracownika do pracy za granicą. W uprzednio złożonych wnioskach podano skład rodziny i dane umożliwiające identyfikację i weryfikację osób, tj. nr PESEL.

Złożone oświadczenie wraz z kopią umowy i złożonymi wnioskami oraz załączonymi do niego dokumentami, w tym weryfikacjami w systemie MF, ZUS i Pesel przekazane zostały do Wojewody Dolnośląskiego.

Działalność OPS w Trzebnicy w obszarze postępowania dotyczącego ustalenia niezbędnych danych/dokumentów, które należy przekazać wojewodzie wraz z wnioskiem o świadczenia

rodzinne, celem ustalenia czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, oceniono pozytywnie.

E) Postępowanie w przedmiocie terminowości przekazywania wniosku wraz z kompletem dokumentów celu ustalenia czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

W skontrolowanych sprawach złożone oświadczenie wraz z kopią umowy i złożonym wnioskiem oraz załączonymi do niego dokumentami, w tym weryfikacjami w systemie MF, ZUS i Pesel przekazane zostały do Wojewody Dolnośląskiego z zachowaniem terminów o których mowa w art. 35 k.p.a.¹⁹

Działalność OPS w Trzebnicy w obszarze postępowania w przedmiocie terminowości przekazywania wniosku wraz z kompletem dokumentów celu ustalenia czy w sprawie mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oceniono pozytywnie.

F) Realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przedmiocie ustalania/zmiany/uchylenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Terminowość przyznawania świadczeń.

Wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego realizowana jest na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Z uzyskanych informacji wynika, że w okresie świadczeniowym 2023/2024 Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy przyznał pomoc z funduszu alimentacyjnego 113 osobom uprawnionym. Wsparciem w tej formie objęto 66 rodzin.

(akta kontroli str.62)

W okresie świadczeniowym 2023/2024 do dnia kontroli wypłacono 1 334 świadczenia na łączną kwotę 580 940,20 zł, z tego na osobę uprawnioną:

- w wieku 0 – 17 lat – 1 150 świadczeń,
- w wieku 18 – 24 lat – 157 świadczeń,
- 25 lat i więcej – 27 świadczeń.

(akta kontroli str.61)

W okresie świadczeniowym 2023/2024 do dnia kontroli Ośrodek wydał 109 decyzji administracyjnych w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w tym żadnej decyzji odmownej. Żadna ze stron nie wniosła odwołania do organu II instancji.

W okresie świadczeniowym 2024/2025 rozpoczynającym się od 1.10.2024 r. do dnia kontroli wypłacono 80 świadczeń na łączną kwotę 30 792,71 zł, z tego na osobę uprawnioną:

¹⁹„organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki (§ 1), a załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania (...) – § 3”.

- w wieku 0 – 17 lat – 70 świadczeń,
- w wieku 18 – 24 lat – 9 świadczeń,
- 25 lat i więcej – 1 świadczenie.

(akta kontroli str.61)

Na okres świadczeniowym 2024/2025 do dnia kontroli Ośrodek wydał 49 decyzji administracyjnych w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w tym żadnej decyzji odmownej. Żadna ze stron nie wniosła odwołania do organu II instancji.

W trakcie kontroli ocenie poddano dokumentację w sprawie 20 świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Prawo do świadczeń rozstrzygnięte zostało 8 decyzjami administracyjnymi dla 5 wnioskodawców.

Kontroli poddano dokumentację do decyzji:

- 1.I.Ch.** – OPS-DPR.8320.000038.2024 z dnia 9.10.2024 r.
OPS-DPR.8320.000039.2024 z dnia 9.10.2024 r.
- 2.S.Ch.** – OPS-DPR.8320.000025.2024 z dnia 22.09.2023 r.
- 3.B.M.** – OPS-DPR.8320.000073.2023 z dnia 7.11.2023 r. ze zm.
OPS-DPR.8320.000074.2023 z dnia 7.11.2023 r. ze zm.
- 4.H.S.** – OPS-DPR.8320.000003.2023 z dnia 21.08.2023 r.
OPS-DPR.8320.000002.2023 z dnia 21.08.2023 r.
- 5.A.Ś.** – OPS-DPR.8320.000020.2023 z dnia 20.09.2023 r.

Podstawowym dokumentem wymagany do podjęcia decyzji o przyznaniu, bądź odmowie przyznania świadczeń jest wniosek o ustalenie prawa do pomocy wraz kompletem dokumentów. Na składanych w Ośrodku wnioskach widniał stempel opatrzone datą wpływu. Wnioski wypełnione były w sposób prawidłowy i zawierały niezbędne dokumenty, w tym poświadczające wysokość dochodu rodziny, stwierdzające wiek osoby uprawnionej, zaświadczenia organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne stwierdzające bezskuteczność egzekucji, orzeczenia sądu zasądzającego alimenty, odpisy podlegających wykonaniu orzeczeń sądu zasądzających alimenty na rzecz osób w rodzinie, odpisy protokołów zawierających treść ugody sądowej.

Świadczenia przyznawano w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednak nie wyższej niż 500,00 zł. Postępowanie w sprawie ustalenia prawa do świadczeń prowadzone było terminowo. Prawo do świadczeń ustalano na okres świadczeniowy począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, nie wcześniej jednak niż od początku okresu świadczeniowego do końca tego okresu. Wypłata świadczeń następowała zgodnie z art. 20 ust. 4-5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Decyzje administracyjne wydawane były terminowo. Sposób doręczenia decyzji był zgodny z art. 39 i 46 k.p.a.²⁰ Decyzjom z mocy prawa nadany został rygor natychmiastowej wykonalności.

Oświadczenia stron składane były pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie został zobowiązany do zawarcia w nim klauzuli

²⁰ Patrz przypis 9 i 10

następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”.

Ponadto stwierdzono co następuje:

1. W skontrolowanych sprawach nr 2 (S.Ch.), nr 3 (B.M.), nr 5 (A.Ś.), nr 4 (H.S.) Ośrodek w przypadku powstania zaległości stanowiących równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych w trybie art. 304 § 2 k.p.k.²¹ zawiadamiał organy Policji o możliwości popełnienia przez zobowiązanych przestępstwa z art. 209 § 1 k.k.²² z naruszeniem art. 35 k.p.a.²³ (w sprawie nr 2 (S.Ch.) decyzja przyznająca świadczenia została wydana 22.09.2023 r., a zawiadomienie do organów ścigania dopiero 3.01.2024 r., w sprawie nr 3 (B.M.) decyzja przyznająca wydana została 7.11.2023 r., a zawiadomienie do organów ścigania dopiero 2.02.2024 r., w sprawie nr 5 A.Ś. decyzja przyznająca została wydana 20.09.2023 r., a zawiadomienie do organów ścigania dopiero 29.12.2023 r., w sprawie nr 4 (H.S.) decyzja przyznająca wydana została 21.08.2023 r., a zawiadomienie organów ścigania sporządzono dopiero 14.12.2023 r.).

Organy administracji publicznej, działają zgodnie z zasadą praworządności wyrażoną w art. 6 k.p.a.²⁴, a tym samym zobowiązane są przestrzegać terminów załatwiania spraw określonych w art. 35 k.p.a.²⁵. Ustawodawca treścią ww. przepisu założył możliwość, iż sprawa przedstawiona organowi do załatwienia może okazać się zbyt kompleksowa i zawiła, aby mógł on wydać rozstrzygnięcie w podstawowym terminie 1 miesiąca. W takiej sytuacji organ ma prawo do przedłużenia terminu jej załatwienia do 2 miesięcy od daty wszczęcia postępowania.

P.o. Dyrektora Ośrodka wyjaśniła:

„Organ w sprawie (...) dłużników sporządził zawiadomienia z naruszeniem terminów określonych w art. 35 k.p.a., ponieważ w pierwszej kolejności wydawano decyzje o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego na nowy okres świadczeniowy, zawiadomienia sporządzono w dalszej kolejności, sytuacja taka wynikała z dużej ilości spraw”.

(dowód akta kontroli str.91)

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. nieterminowe kierowanie zawiadomień do Policji o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 209 k.k. w zw. z art. 304 k.p.k. wobec dłużnika alimentacyjnego.

Działalność OPS w Trzebnicy w obszarze postępowania w przedmiocie realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przedmiocie ustalania/zmiany/uchylenia prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Terminowość przyznawania świadczeń oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

²¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t. j. Dz.U. z 2024 r. poz. 37 ze zm. – zwana dalej k.p.k.).

²² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 Kodeks Karny (t. j. Dz. U z 2024 r. poz. 17 ze zm.) zwana dalej k.k.

²³ Patrz przypis 19

²⁴ „Organy administracji publicznej działają na podstawie przepisów prawa.”

²⁵ Patrz przypis 19

G) Postępowanie w przedmiocie prowadzonego postępowania wobec dłużników alimentacyjnych.

Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych realizowane są na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

W okresie świadczeniowym 2023/2024 w Gminie Trzebnica zarejestrowanych było 134 dłużników alimentacyjnych.

Informację na temat dłużników alimentacyjnych oraz podejmowanych wobec nich działań przedstawia poniższa tabela.

Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych od 1.10.2023 r.	Liczba narastająco - stan na 23.10.2024 r.
1. Liczba Dłużników alimentacyjnych w gminie (wg stanu na 23.10.2024 r.)	134
2. Liczba otrzymanych od organu właściwego wierzyciela wniosków o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego (art. 3 ust. 5 ustawy)	31
3. Liczba przeprowadzonych przez organ właściwy dłużnika wywiadów alimentacyjnych oraz odebranych oświadczeń majątkowych	17
4. Liczba przekazanych komornikom sądowym informacji mających wpływ na egzekucję zasadzonych świadczeń alimentacyjnych, pochodzących z wywiadu alimentacyjnego oraz oświadczenia majątkowego	89
5. Liczba zobowiązań dłużników alimentacyjnych do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako bezrobotny lub poszukujący pracy	6
6. Liczba informacji przekazanych do właściwego powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego	1
7. Liczba uzyskanych od starosty informacji o odmowie dokonania przez dłużnika alimentacyjnego czynności, o których mowa art. 5 ust. 3 pkt 2 i 3 ustawy	0
8. Liczba wszczętych postępowań dotyczących uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	2
9. Liczba wydanych decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	2
10. Liczba wydanych decyzji o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	0
11. Liczba skierowanych wniosków o ściganie za przestępstwa określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego po wydaniu ostatecznej decyzji orzekającej uznanie dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	1
12. Liczba wystąpień z wnioskiem do centralnej ewidencji kierowców z zapytaniem czy dłużnik posiada uprawnienie do kierowania pojazdami	2
13. Liczba skierowanych do starosty wniosków o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego	0
14. Liczba skierowanych do starosty wniosków o zwrot zatrzymanego prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego	0
15. Liczba wystąpień z powództwem o ustalenie alimentów od innych osób	0
16. Liczba przekazanych do sądu informacji o bezczynności lub	0

opieszalności komornika sądowego (art. 3 ust. 8 ustawy)	
17. Liczba przekazanych informacji gospodarczych do biur informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, w przypadku powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy	24
18. Liczba wystąpień do organu właściwego dłużnika z wnioskiem o podjęcie działań	42

(akta kontroli, str.63)

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy zgłasza zaległości dłużników alimentacyjnych do niżej wymienionych biur informacji gospodarczej:

1. Krajowe Biuro Informacji Gospodarczej (KBIG),
2. Krajowy Rejestr Długów Biuro Informacji Gospodarczej S.A. (KRD),
3. Biuro Informacji Gospodarczej Infomonitor S.A. (InfoMonitor),
4. ERIF Biuro Informacji Gospodarczej S.A.(ERIF).

(akta kontroli, str. 79)

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy działając jako organ właściwy dłużnika lub organ właściwy wierzyciela w sprawach o roszczenia alimentacyjne nie korzystał z uprawnienia do wytaczania powództwa wobec innych osób zobowiązanych do alimentacji, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

p.o. Dyrektor Ośrodka wyjaśnił:

„Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy w okresie objętym kontrolą tj. od 1.10.2023 roku do dnia kontroli tj. do 23.10.2024 roku, działając jako organ właściwy dłużnika lub organ właściwy wierzyciela w sprawach o roszczenia alimentacyjne nie korzystał z uprawnienia do wytaczania powództwa wobec innych osób zobowiązanych do alimentacji, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Osoby ubiegające się o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, składając oświadczenie o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnienia i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji innych niż dłużnik alimentacyjny wskazują, że nie posiadają dokładnej wiedzy na temat sytuacji ekonomicznej i rodzinnej rodziny dłużnika lub są to osoby starsze albo nie mają z nimi żadnego kontaktu. Wobec powyższego nie wytaczano powództwa wobec innych osób zobowiązanych do alimentacji, o których mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów”.

(akta kontroli, str.81-82)

W toku czynności kontrolnych dokonano sprawdzenia dokumentacji w sprawie prowadzonego postępowania wobec następujących dłużników alimentacyjnych:

1. D.O., 2. M.M., 3. Ł.S., 4. M.W., 5.D.S., 6. M.Z., 7. A.M., 8. D.K.

Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych prowadzone jest w przypadku bezskutecznej egzekucji po złożeniu przez wierzyciela do organu właściwego wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego, a także w przypadku przyznania osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że Ośrodek informuje dłużników o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku

zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu wypłaconych świadczeń oraz o wysokości zobowiązań wobec Skarbu Państwa. Informował również dłużników o przekazaniu do biura informacji gospodarczej, informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy – do ich całkowitego zaspokojenia oraz należności powstałych z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej²⁶ do ich całkowitego zaspokojenia, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

W sytuacji, gdy dłużnik nie zamieszkiwał na terenie Gminy, Ośrodek występował ze stosownym wnioskiem do organu właściwego dłużnika ze względu na miejsce jego zamieszkania z prośbą o podjęcie stosownych działań. Przekazywał również organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz informację o wysokości zobowiązań dłużnika wobec Skarbu Państwa.

W sytuacji, gdy dłużnik mieszkał na terenie Gminy, wzywano stronę celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz odebrania oświadczenia majątkowego.

Ponadto ustalono, że Ośrodek przekazywał komornikowi sądowemu prowadzącemu postępowanie egzekucyjne decyzję przyznającą osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Dodatkowo, jako organ właściwy wierzyciela występował z wnioskami do komornika sądowego o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego, dołączając do wniosku decyzję przyznającą świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz informację o rozpoczęciu realizacji ww. decyzji i terminie wypłat świadczeń w poszczególnych miesiącach określonych w decyzji.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy do dnia kontroli nie zamieszczał w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych²⁷ w zakresie zobowiązań, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2, w przypadku gdy komornik nie prowadzi ich egzekucji, a zaległość powstała za okres dłuższy niż 3 miesiące.

p.o. Dyrektora Ośrodka wyjaśnił:

„Tutejszy Organ do dnia kontroli tj. 23.10.2024 r. nie zamieszczał w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji w zakresie zobowiązań dłużników alimentacyjnych, ponieważ nie posiada dłużników w stosunku do których potrzebne jest zamieszczanie takich informacji. Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebnicy posiada konto w systemie Ministerstwa Sprawiedliwości”.

(akta kontroli str.87-88)

Ponadto stwierdzono co następuje:

1. We wszystkich skontrolowanych sprawach dłużników alimentacyjnych Organ w zawiadomieniach kierowanych do dłużnika alimentacyjnego o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osoby uprawnionej wykazywał stan zadłużenia dłużnika

²⁶ Dz. U. z 2005 r., poz. 732

²⁷ (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1909 ze zm.)

z tytułu należności wobec wierzyciela alimentacyjnego, co jest niezgodne z art. 27 ust. 7 pkt 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.²⁸

Przepis art. 27 ust. 7 pkt 2 zobowiązujący do poinformowania o wysokości zobowiązań wobec wierzyciela został uchylony.

p.o. Dyrektor Ośrodka wyjaśnił:

„Organ w okresie świadczeniowym 2023/2024 w informacjach kierowanych do dłużnika alimentacyjnego o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej wskazywał zobowiązania dłużnika z tytułu należności wierzyciela alimentacyjnego, ponieważ stosowano przygotowany szablon, który nie został zmodyfikowany. Obecnie informacje kierowane są w poprawnej formie”.

(akta kontroli str.95)

2. W skontrolowanych sprawach organ kierując wniosek o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego do organu właściwego dłużnika nie wskazał informacji o wysokości zobowiązań dłużnika wobec Skarbu Państwa i obowiązku ich zwrotu, co pozostaje w sprzeczności z dyspozycją art. 27 ust 7a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów²⁹.

p.o. Dyrektor Ośrodka wyjaśnił:

„Organ we wnioskach o podjęcie działań wykazywał zobowiązania dłużnika wobec wierzyciela, ponieważ stosowano przygotowany wcześniej szablon, który nie został zmodyfikowany. Obecnie nie są wykazywane ww. zobowiązania, gdyż poprawiono treść wniosku”.

(akta kontroli, str.93-94)

3. W sprawie nr 7 K.W. Organ nie podjął działań wobec dłużnika alimentacyjnego. Organ przyznał osobie uprawnionej prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego decyzją z dnia 21.08.2023 r. W aktach sprawy znajduje się pismo z Aresztu Śledczego w Gdańsku z dnia 6.12.2023 r. (data wpływu do OPS 14.12.2023 r.) w odpowiedzi na wniosek o udostępnienie danych. Z uzyskanych informacji wynika, że dłużnik odbywa karę pozbawienia wolności, której koniec przypada na 20.01.2024 r. W dniu 6.02.2024 r. do Ośrodka wpłynęło pismo od komornika sądowego informujące o tym, że dłużnik mieszka na terenie miejscowości Malenin. W piśmie brak jest dokładniejszych danych adresowych.

²⁸ „organ właściwy wierzyciela przekazuje dłużnikowi alimentacyjnemu, o ile adres zamieszkania dłużnika jest znany, oraz organowi właściwemu dłużnika: informację o wysokości zobowiązań dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu: a) wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ustawy, b) wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. poz. 732 i 1366) zaliczek alimentacyjnych,

c) wypłaconych na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym (Dz. U. z 1991 r. poz. 200, z późn. zm.) świadczeń z funduszu alimentacyjnego”.

²⁹ „organ właściwy wierzyciela przekazuje organowi właściwemu dłużnika informacje o zobowiązaniach wynikających z tytułów o których mowa w art.28 ust.1 pkt 1 i 2, tj.: - należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy, - należności powstałe z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej”.

Do dnia kontroli Organ nie podjął działań wobec dłużnika alimentacyjnego czym naruszył art.3 ust. 5 pkt 2³⁰ ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów precyzyjnie wyjaśnia pojęcie organu właściwego dłużnika – art. 2 pkt 9³¹ ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Tym samym niezmiernie istotny jest fakt ustalenia faktycznego miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego w celu ustalenia właściwości Organu. Ww. ustawa nie definiuje „miejsca zamieszkania”, co oznacza, że należy je rozumieć zgodnie z ogólną definicją tego terminu, zawartą w przepisach Kodeksu cywilnego (postanowienie NSA z dnia 21.02.2007 r. sygn. akt I OW 75/06). Tym samym zastosowanie tu ma art. 25³² Kodeksu cywilnego³³. Ponadto Komornik sądowy jest zobowiązany do stosowania art. 1086 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.³⁴

Organ właściwy dłużnika oraz organ właściwy wierzyciela informują sąd o bezczynności lub wszelkich przejawach opieszałości organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu. W celu ustalenia miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego organ poza wystąpieniem do organu prowadzącego egzekucję z zapytaniem o miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego mógł w okresie objętym kontrolą: - wystąpić do Krajowego Rejestru Skazanych w celu ustalenia, czy dłużnik alimentacyjny nie przebywa w zakładzie karnym lub areszcie śledczym. Ponadto Organ może pozyskać dane z rejestru PESEL. Powyższe uchybienie powstało wskutek braku podejmowania przez Organ działań związanych z ustaleniem miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego, a tym samym ustalenia organu właściwego dłużnika.

p.o. Dyrektor Ośrodka wyjaśnił:

”W sprawie Pana K.W. przeoczono datę opuszczenia zakładu karnego i fakt zmiany miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego”.

(dowód akta kontroli str. 89)

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. nierzetelne sporządzanie informacji dla dłużnika o przyznaniu świadczeń dla wierzyciela,
2. nierzetelne sporządzanie wniosków o podjęcie działań wraz z informacją o przyznaniu świadczeń osobie uprawnionej kierowanych do organu właściwego dłużnika,
3. brak działań zmierzających do ustalenia miejsca pobytu dłużnika alimentacyjnego, a tym samym do ustalenia organu właściwego dłużnika

Działalność OPS w Trzebnicy w przedmiocie prowadzonego postępowania wobec dłużników alimentacyjnych oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

³⁰ „Organ właściwy wierzyciela występuje z wnioskiem do organu właściwego dłużnika o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego w przypadku: (...), 2) przyznania osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego (...)”;

³¹ „Ilekcroć w ustawie jest mowa o : organie właściwym dłużnika - oznacza to wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego”.

³² „Miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu”.

³³ (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1061 ze zm.)

³⁴ (t. j. Dz.U. z 2024, poz . 1568 ze zm.)

H) Postępowanie w przedmiocie prawidłowości i terminowości ustalania prawa do jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł.

Wypłata jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu realizowana jest na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W okresie od 1.01.2017 r. do 23.10.2024 r. do Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzebnicy wpłynęło 27 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia. Pomoc przyznano 25 osobom. Ośrodek wydał 25 decyzji administracyjnych w sprawie jednorazowego świadczenia. Jedna decyzja wydana przez DUW. Jeden wniosek został pozostawiony bez rozpatrzenia z powodu niewywiązania się z obowiązku uzupełnienia/poprawienia danych w nim zawartych lub z niedostarczania brakujących dokumentów.

W toku kontroli sprawdzono dokumentację dotyczącą przyznania jednorazowego świadczenia, w tym decyzje administracyjne o następujących numerach:

1.K.S. - OPS-DPR.8253.JS.000001.2023 z dnia 20.12.2023 r.

2.A.S. - OPS-DPR.8253.JS.000002.2023 z dnia 26.03.2024 r.

3.A.R. - OPS-DPR.8253.JS.000003.2023 z dnia 21.08.2024 r.

4.K.D. - OPS-DPR.8253.JS.000003.2022 z dnia 31.05.2023 r.

5.K.D. – wniosek nr 1.dz.2/22/23 z dnia 22.02.2023 r.

Podstawowym dokumentem wymaganym do podjęcia decyzji o przyznaniu, bądź odmowie przyznania świadczenia jest wniosek o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia wraz z kompletem dokumentów. Na złożonych wnioskach widniał stempel opatrzony datą wpływu. Wnioski zawierały dane dotyczące osoby ubiegającej się o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia oraz dane dziecka, na które ustalane jest prawo do pomocy. Złożone były w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka.

Do wniosków dołączone były wymagane ustawowo zaświadczenia lekarskie tj.:

- zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych³⁵, posiadającego tytuł specjalisty w dziedzinie: ginekologii i położnictwa, perinatologii, neonatologii, neurologii dziecięcej, kardiologii dziecięcej lub chirurgii dziecięcej.
- zaświadczenie lekarskie potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, iż postępowanie w przedmiocie ustalenia prawa do jednorazowego świadczenia prowadzone było terminowo. Decyzje zawierały datę wydania, oznaczenie strony, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, w jakim trybie służy od niej odwołanie. Rozstrzygnięcie decyzji wskazywało dane dziecka, na które przyznana jest pomoc oraz kwotę przyznanego świadczenia. Świadczenia przyznano i wypłacono

³⁵(t. j. Dz. U z 2024, poz. 146)

w kwocie 4 000,00 zł jednorazowo. Decyzje administracyjne wydano w terminie, a sposób ich doręczenia był zgodny z art. 39 i 46 k.p.a.³⁶

Ponadto stwierdzono co następuje:

1. W sprawie nr 5 (K.D.) w dniu 22.02.2023 r. do Organu wpłynął wniosek od Pani K.D. o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia „Za życiem”. Organ dopiero w dniu 30.03.2023 r. wezwał Stronę o uzupełnienie wniosku przez dostarczenie stosownego zaświadczenia lekarskiego. Wezwanie zostało sporządzone z naruszeniem terminów określonych w art. 35 k.p.a.³⁷ Strona wezwanie odebrała w dniu 3.04.2023 r. i nie zastosowała się do niego. W aktach sprawy brak jest zawiadomienia do Strony, w którym Organ poinformowałby o niezłażwieniu sprawy w terminie, o przyczynach zwłoki, wskazując nowy termin złażwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

P.o. Dyrektora Ośrodka wyjaśniła:

„Tutejszy organ w sprawie wniosku Pani K.D. wysłał wezwanie dopiero dnia 30.03.2023 r., ponieważ wnioskodawczyni w trakcie kontaktu telefonicznego zapewniała, że dostarczy niezbędne zaświadczenie do ustalenia prawa do jednorazowego świadczenia „Za życiem”. Organ przez niedopatrzenie przeoczył termin wysłania wezwania”.

(akta kontroli str.97)

Stwierdzone nieprawidłowości:

1. nieterminowe sporządzenie wezwania do uzupełnienia braków we wniosku o świadczenie „Za życiem”

Działalność OPS w Trzebnicy w obszarze postępowania w prawidłowości i terminowości ustalania prawa do jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

IV. Pozostałe informacje i zalecenia pokontrolne

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. niezapewnienie Stronie czynnego udziału w postępowaniu przed wydaniem decyzji odmawiającej prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami.
2. niewłaściwe doręczenie Stronie decyzji dot. zasiłku rodzinnego.
3. brak weryfikacji orzeczenia o niepełnosprawności członka rodziny wnioskodawcy w systemie Eksmoon.
4. brak weryfikacji orzeczenia o niepełnosprawności członka rodziny wnioskodawcy ze statusem UKR w systemie Eksmoon,
5. nieterminowe kierowanie zawiadomień do Policji o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 209 k.k. w zw. z art. 304 k.p.k. wobec dłużnika alimentacyjnego.
6. nierzetelne sporządzanie informacji dla dłużnika o przyznaniu świadczeń dla wierzyciela,

³⁶ Patrz przypis 9 i 10

³⁷ Patrz przypis 19

7. nierzetelne sporządzanie wniosków o podjęcie działań wraz z informacją o przyznaniu świadczeń osobie uprawnionej kierowanych do organu właściwego dłużnika,
8. brak działań zmierzających do ustalenia miejsca pobytu dłużnika alimentacyjnego, a tym samym do ustalenia organu właściwego dłużnika,
9. nieterminowe sporządzenie wezwania do uzupełnienia braków we wniosku o świadczenie „Za życiem”.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Zapewnić Stronie czynny udział w postępowaniu przed wydaniem decyzji niezgodnej z żądaniem Strony.
Podstawa prawna: art. 10 w zw. z art. 79a k.p.a.
Termin wykonania: na bieżąco.
2. Prawidłowo doręczać decyzje Stronie.
Podstawa prawna: art. 46 k.p.a.
Termin wykonania: na bieżąco.
3. Weryfikować wnioskodawców oraz członków ich rodzin legitymujących się orzeczeniami o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności w systemie EKSMOON.
Podstawa prawna: art. 23b ust. 1 pkt 5 w związku z art. 23 ust. 8 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz art. 14 k.p.a.
Termin wykonania: na bieżąco.
4. Weryfikować wnioskodawców ze statusem UKR oraz członków ich rodzin legitymujących się orzeczeniami o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności w systemie EKSMOON.
Podstawa prawna: art. 23b ust. 1 pkt 5 w związku z art. 23 ust. 8 ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz art. 14 k.p.a.
Termin wykonania: na bieżąco.
5. W przypadku uchylania się od obowiązku alimentacyjnego przez osoby zobowiązane do alimentów, w razie powstania zaległości stanowiących równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, kierować zawiadomienia do policji o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 209 k.k. w zw. z art. 304 k.p.k. z zachowaniem terminów określonych w art. 35 k.p.a.
Podstawa prawna: art. 209 § 1 ustawy kodeks karny (oraz art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks postępowania karnego w zw. z art. 35 k.p.a.
Termin wykonania: na bieżąco.
6. W zawiadomieniach kierowanych do dłużnika alimentacyjnego o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej nie wskazywać stanu zadłużenia dłużnika wobec wierzyciela alimentacyjnego.
Podstawa prawna: art. 27 ust. 7 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
Termin wykonania: na bieżąco.
7. We wniosku do organu właściwego dłużnika o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego wskazywać informację o wysokości zobowiązań dłużnika wobec Skarbu Państwa i obowiązku ich zwrotu.

Podstawa prawna: art. 27 ust. 7a w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Termin wykonania: na bieżąco.

8. Podejmować działania zmierzające do ustalenia miejsca pobytu dłużnika alimentacyjnego, a tym samym do ustalenia organu właściwego dłużnika

Podstawa prawna: art. 2 pkt 9 oraz art. 25 ustawy. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Termin realizacji: na bieżąco.

9. Sporządzać wezwania do uzupełnienia wniosków z zachowaniem terminów określonych w art. 35 k.p.a.

Podstawa prawna: art. 35 k.p.a.

Termin wykonania: na bieżąco.

Zgodnie z treścią art. 49 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r, o kontroli w administracji rządowej³⁸ kierownik Ośrodka w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego informuje tut. Wydział o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystania wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Wystąpienie pokontrolne sporządzono w trzech jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden egzemplarz otrzymuje Kierownik jednostki podlegającej kontroli, drugi Burmistrz Miasta Trzebnica, trzeci włącza się do akt kontroli.

Zgodnie z art. 48 ww. ustawy od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Oleśniak
Zastępcą Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej

Otrzymują:

1. Burmistrz Miasta Trzebnica
2. aa.

³⁸ (t. J. Dz. U z 2020 r., poz. 224)

